Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича
Географічний факультет
Кафедра фізичної географії геоморфології та палеогеографії

“ЗАТВЕРДЖУЮ”
Декан географічного факультету
_____ Мирослав ЗАЯЧУК
“31” серпня 2026 року

РОБОЧА ПРОГРАМА
навчальної дисципліни
«Загальне землезнавство з основами геології»

Обов`язкова

Освітньо-професійна програма ОП «Середня освіта(Географія)»

Спеціальність А4.07 Середня освіта (Географія)

Галузь знань А Освіта

Рівень вищої освіти перший бакалаврський

Факультет Географічний

Мова навчання українська

Чернівці 2026 рік

Робоча програма навчальної дисципліни «Загальне землезнавство з основами геології» складена відповідно до освітньо-професійної програми «Середня освіта (Географія)» за предметною спеціальністю А4.07 Середня освіта (Географія затвердженої Вченою радою Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича (Протокол № 13 від 28 серпня 2026 року)

Розробники: *Богдан РІДУШ, проф., д. геогр. н.,*
Яна ПОП'ЮК к. геогр. н., асистент,
Ірина ГОДЗІНСЬКА к. геогр. н.,асистент

Викладач (чі), що забезпечує читання даної навчальної дисципліни:
Богдан РІДУШ, проф., д. геогр. н.,
Яна ПОП'ЮК к. геогр. н., асистент,
Ірина ГОДЗІНСЬКА к. геогр. н.,асистент

Погоджено з гарантом ОП _____ **Галиною КОВБІНЬКОЮ**

Затверджено на засіданні кафедри фізичної географії, геоморфології та палеогеографії
протокол № 1 від "31" серпня 2026 року

Завідувач кафедри _____ **Дарія ХОЛЯВЧУК**

Схвалено методичною радою інституту / факультету
протокол № 1 від "31" серпня 2026 року

Голова методичної ради
географічного факультету _____ **Наталя АНДРУСЯК**
(підпис) (прізвище та ініціали)

Мета навчальної дисципліни

Метою викладання “Загального землезнавства з основами геології” є вивчення природних закономірностей виникнення, розвитку та функціонування географічної оболонки Землі та з’ясування ролі у цих процесах людини. Ознайомлення з речовинним складом, будовою та історією розвитку структур земної кори.

Пререквізити: немає

Результати навчання

ЗК5. Здатність до безперервного професійного розвитку та самоосвіти.
ЗК7. Здатність застосовувати критичне мислення, аналіз та синтез у вирішенні професійних завдань.
ЗК8 Здатність використовувати інформаційно-цифрові технології у професійній діяльності.
ЗК9. Здатність враховувати принципи сталого розвитку та екологічної відповідальності.

ФК1. Здатність демонструвати фундаментальні знання з фізичної, суспільної та регіональної географії, картографії, геоінформатики та суміжних наук.
ФК8. Здатність здійснювати оцінювання та моніторинг результатів навчання учнів на засадах компетентнісного підходу: розробляти критерії оцінювання, застосовувати формувальне, поточне і підсумкове оцінювання, навчати учнів самооцінювання та взаємооцінювання.
ФК10. Здатність організовувати дослідницьку, проєктну та польову діяльність учнів.
ФК13 Здатність організовувати безпечне освітнє середовище, використовувати здоров’язбережувальні технології під час освітнього процесу.

ПРН1. Демонструвати системні знання з фізичної, суспільної та регіональної географії, картографії, геоінформатики та суміжних наук, пояснювати закономірності розвитку природних і соціально-економічних геосистем.
ПРН2. Аналізувати природні, соціально-економічні та екологічні процеси на глобальному, регіональному та локальному рівнях із використанням географічних методів дослідження.
ПРН6. Формувати в учнів географічне мислення, просторову уяву, екологічну свідомість і розуміння принципів сталого розвитку.
ПРН 18 Формувати в учнів ціннісні ставлення засобами географії: любов до рідного краю та природи, відповідальне ставлення до довкілля, розуміння глобальних проблем людства, цілей сталого розвитку, патріотизм і готовність до захисту України.
ПРН 25 Розв’язувати географічні задачі різного рівня складності раціональними методами; використовувати математико-статистичні методи опрацювання географічних даних; аналізувати екологічні процеси та їх вплив на забезпечення сталого розвитку і раціональне природокористування; пояснювати учням взаємозв’язки між природними та суспільно-географічними явищами.

Опис навчальної дисципліни
Загальна інформація

Форма навчання	Рік підготовки	Семестр	Кількість			Кількість годин						Вид підсумкового контролю
			кредитів	годин	змістових модулів	лекції	практичні	семінарські	лабораторні	самостійна робота	індивідуальні завдання	
Денна	1	1	10	300	5	60	-	-	60	180	-	іспит
Заочна	1	1	10	300	5	16	-	-	16	268		іспит

Структура змісту навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин										
	денна форма						заочна форма				
	загалом	у тому числі					загалом	у тому числі			
		л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
Теми лекційних занять	**Змістовий модуль 1. Вступ. Основні умови та фактори існування та розвитку географічної оболонки**										
Тема 1.Система географічних наук. Об'єкт, предмет та методи дослідження.	13	2		3		8					
Тема 2. Історія розвитку та методологічні засади загального землезнавства.	13	2		3		8					
Тема 3. Астрономічні умови розвитку Землі та географічної оболонки	13	2		3		8					

Тема 4. Рухи Землі у Всесвіті	15	4		3		8					
Тема 5.Геофізичні умови розвитку ГО та енергетика Землі	15	4		3		8					
Разом за змістовим модулем 1	69	14		15		40					
	Змістовий модуль 2. Еволюція, структура та динаміка Землі та ГО										
Тема 6.Еволюція Землі та її ГО	15	4		4		7					
Тема 7.Загальні риси структури ГО. Геосфери	15	4		4		7					
Тема 8. Основні ендогенні та екзогенні процеси	14	2		4		8					
Тема 9.Кругооберти Землі	14	2		4		8					
Тема 10. Ландшафтна сфера Землі	14	2		2		10					
Тема 11. Динаміка ГО та роль у ній людини	17	2		5		10					
Разом за змістовим модулем 2	81	16		15		50					
Змістовий модуль 3. Будова Землі та методи її пізнання											
Тема 12. Об’єкт, предмет та методи дослідження, зв’язок геології з іншими науками.	6	2				4					
Тема 13. Внутрішня будова Землі та методи її пізнання. Будова і склад земної кори	24	2		14		8					
Тема 14. Типи земної кори	6	2				4					
Тема 15. Структурні елементи земної кори	8	2				6					
Тема 16. Основні гіпотези про походження структур земної кори	12	2				10					
	56	10		14		32					
Змістовий модуль 4. Геодинамічні процеси											
Тема 17. Поняття про геодинамічні процеси.	3	1				2					

Класифікація процесів за джерелами енергії											
Тема 18. Тектонічні рухи земної кори та деформація гірських порід.	8	2		2		4					
Тема 19. Поняття про магматизм, метаморфізм та землетруси	16	2		8		6					
Тема 20. Вивітрювання. Геологічна робота вітру	6	2				4					
Тема 21. Геологічна діяльність поверхневих та підземних вод. Карст і карстові процеси.	8	2				6					
Тема 22. Геологічна діяльність покривних та гірських льодовиків. Кріогенні процеси.	3	1				2					
Тема 23. Геологічна робота морів та океанів	6	2				4					
Тема 24. Поняття про діагенез та фації відкладів. Седиментація відкладів та формування гірських порід	12	2		4		6					
Разом за змістовим модулем 4	62	14		14		34					
Змістовий модуль 5. Історична геологія											
Тема 25. Поняття про абсолютний та відносний вік. Палеомагнітна шкала. Дофанерозойський етап розвитку Землі та земної кори.	14	2		5		6					
Тема 26. Палеозойський етап. Мезокайнозойський етап.	19	4		4		11					
Разом за змістовим модулем 5	32	6		9		17					
Разом годин	300	60		60		180					

Тематика лекційних занять з переліком питань

№	Назва теми з основними питаннями
1	Тема 1. Система географічних наук. Об’єкт, предмет та методи

	дослідження. *1. Система географічних наук.* ***2.** Засоби подання інформації в землезнавстві.* ***3.** Методи землезнавства*
2	Тема 2. Історія розвитку та методологічні засади загального землезнавства. *1. Античний та середньовічний етапи розвитку знань про Землю* *2. Епоха Великих географічних відкриттів* *3. Становлення сучасної науки про Землю*
3	Тема 3. Астрономічні умови розвитку Землі та географічної оболонки *1. Загальна характеристика Всесвіту* *2. Сонячна система* *3. Земля як планета*
4	Тема 4. Рухи Землі у Всесвіті та їхні географічні наслідки *1. Орбітальний рух* *2. Обертання Землі* 3. *Фігура Землі*
5	Тема 5.Геофізичні умови розвитку ГО та енергетика Землі *1. Фізичні поля землі* *2. Космічний вплив на Землю* *3. Сонячно-земні зв'язки*
6	Тема 6.Еволюція Землі та її ГО *1. Виникнення Землі як планети та догеологічний етап її розвитку* 2. *Геологічна історія Землі* 3. *Методи вивчення геологічної історії*
7	Тема 7.Загальні риси структури ГО. Геосфери *1. Вертикальна ярусність географічної оболонки* *2. Загальні ознаки структури земної поверхні* *3. Поясно-зональні структури. Модель ідеального континенту*
8	Тема 8. Основні ендогенні та екзогенні процеси *1. Основні ендогенні процеси. Сейсмічність та вулканізм.* *2. Основні екзогенні процеси*
9	Тема 9.Кругооберти Землі *1. Речовинний склад геосфер.* *2. Міграція та диференціація речовини.* *3.* Основні кругооберти Землі
10	Тема 10. Ландшафтна сфера Землі *1. Зональність материкової частини ГО* *2. Висотна поясність* *3. Зонально-азональні ознаки Світового океану*
11	Тема 11. Динаміка ГО *1. Основні типи руху геосистем* *2. Джерела енергії географічної оболонки* *3. Динаміка атмосфери*
12	Тема 12. Об'єкт, предмет та методи дослідження, зв'язок геології з іншими науками 1. Геологія, як наука. 2. Основні напрямки геологічних досліджень (вивчення речовинного складу літосфери; динамічна геологія; історична геологія) 3. Методи геологічних досліджень
13	Тема 13. Внутрішня будова Землі та методи її пізнання. Будова і склад земної кори

	1. Методи дослідження внутрішньої будови Землі. 2. Внутрішня будова Землі 3. Будова і склад земної кори
14	Тема 14. Типи земної 1. Континентальний тип земної кори 2. Океанічний тип земної кори 3. Перехідні типи земної кори
15	Тема 15. Структурні елементи земної кори 1. Тектонічна активність літосфери 2. Основні структурні елементи земної кори під океанами 3. Основні структурні елементи земної кори континентів
16	Тема 16. Основні гіпотези про походження структур земної кори 1. Гіпотези про походження структур Земної кори. 2. Епохи горотворення.
17	Тема 17. Поняття про геодинамічні процеси. Класифікація процесів за джерелами енергії 1. Джерела енергії геологічних процесів 2. Ендогенні процеси 3. Екзогенні процеси
18	Тема 18. Тектонічні рухи земної кори та деформація гірських порід. 1. Вертикальні та горизонтальні рухи земної кори 2. Поняття пласт. 3. Складкоутворення та розривні рухи
19	Тема 19. Поняття про магматизм, метаморфізм та землетруси 1. Причини виникнення ендогенних процесів. 2. Ефузивний магматизм. Будова вулкану. Продукти вулканічних вивержень, класифікація вулканів та їх географічне розповсюдження. 3. Інтрузивний магматизм. 4. Поняття землетрус. Класифікація землетрусів. Шкали вимірювання, оцінювання та порівняння землетрусів.
20	Тема 20. Вивітрювання. Геологічна робота вітру. 1. Фізичне та хімічне вивітрювання. 2. Кори вивітрювання. 3. Геологічна робота вітру (коразія, дефляція, транспортування та акумуляція)
21	Тема 21. Геологічна діяльність поверхневих та підземних вод. Карст і карстові процеси. 1. Делювіальні процеси та яроутворення. 2. Геологічна діяльність річок. 3. Походження підземних вод та їх класифікація. 4. Геологічна діяльність підземних вод.
22	Тема 22. Геологічна робота океанів та морів 1. морфологія океанічного ложа та морських берегів. 2. Рух морської води. 3. Руйнівна та акумулююча робота моря.
23	Тема 23. Геологічна діяльність покривних та гірських льодовиків 1. Умови утворення та живлення льодовиків 2. Типи льодовиків 3. Геологічна діяльність льодовиків.
24	Тема 24. Поняття про діагенез та фації відкладів. Седиментація відкладів та формування гірських порід 1. Поняття діагенез.

	2. Генетичні типи осадів 3. Фації відкладів.
25	Тема 25. Поняття про абсолютний та відносний вік. Палеомагнітна шкала. Дофанерозойський етап розвитку Землі та земної кори. 1. Відносна та абсолютна геохронологія. 2. Палеомагнітна шкала. 3. Дофанерозойський етап розвитку Землі.
26	Тема 26. Палеозойський етап. Мезокайнозойський етап. 1. Палеозойський етап розвитку Землі. 2. Мезозойський етап розвитку Землі. 3. Кайнозойський етап розвитку Землі.

Тематика лабораторних завдань з переліком питань

№	Назва теми (завдання)
1.	Історія розвитку знань про Землю використовуючи наукову літературу, створити презентацію на тему «Історія розвитку знань про Землю». Тематична інформація: вчений, століття/рік, країна, внесок у розвиток знань про Землю.
2.	Астрономічні умови розвитку Землі та географічної оболонки 1. Ознайомтесь із методом складання інтелект-карт (мап думок, мап мислення, асоціативних карт). Скористайтеся запропонованим рекомендованими матеріалами для прочитання. 2. Ознайомтесь із одним додатків-програм для побудови інтелект-карт (MindMaister, Mindomoi т.п.). Визначте зручну для себе програму для побудови карти. 3. Складіть інтелект-карту до однієї із груп гіпотез утворення Всесвіту. Для цього оберіть або небулярні, або катастрофічні гіпотези, окрім теорії Великого вибуху. Оформіть файлом Wordpdfчи рисунком, чи поділіться презентацією, чи нарисуйте самі із зазначенням у правому верхньому кутку прізвища та імені, групи і курсу. По центру – назва практичної роботи і тема, яку ви обрали. Підготовлене завдання скидаємо на електронну пошту викладачеві або приносимо у паперовому вигляді.
3.	Будова і розміри Землі. 1. Зобразити сфероїдальну, еліпсоїдальну (еліпсоїд обертання, трьохосний еліпсоїд) форми Землі та геоїд. Рисунки підписати знизу, позначити радіуси, їх довжину. 2. Побудувати криву зміни дальності видимого обрію залежно від висоти місця спостереження, використовуючи дані.
4.	Фізико-географічні об’єкти Європи. Онлайн-карти номенклатури 1. Нанести як окремий шар об'єкти із доданого переліку в одній із інтерактивних геоінформаційних платформ: ArcGisOnline, Google карти і у вигляді посилання додати до роботи. 2. Вивчити і орієнтуватись у їхньому розташуванні.

5.	Фізико-географічні об’єкти Азії 1. Нанести як окремий шар об'єкти із доданого переліку в одній із інтерактивних геоінформаційних платформ: ArcGisOnline, Google карти і у вигляді посилання додати до роботи. 2. Вивчити і орієнтуватись у їхньому розташуванні.
6.	Фізико-географічні об’єкти Африки 1. Нанести як окремий шар об'єкти із доданого переліку в одній із інтерактивних геоінформаційних платформ: ArcGisOnline, Google карти і у вигляді посилання додати до роботи. 2. Вивчити і орієнтуватись у їхньому розташуванні.
7.	Фізико-географічні об’єкти Америки 1. Нанести як окремий шар об'єкти із доданого переліку в одній із інтерактивних геоінформаційних платформ: ArcGisOnline, Google карти і у вигляді посилання додати до роботи. 2. Вивчити і орієнтуватись у їхньому розташуванні.
8.	Фізико-географічні об’єкти Австралії, Океанії та Антарктиди 1. Нанести як окремий шар об'єкти із доданого переліку в одній із інтерактивних геоінформаційних платформ: ArcGisOnline, Google карти і у вигляді посилання додати до роботи. 2. Вивчити і орієнтуватись у їхньому розташуванні.
9.	Землетруси та вулкани світу 1. Нанести як окремий шар об'єкти із доданого переліку в одній із інтерактивних геоінформаційних платформ: ArcGisOnline, Google карти і у вигляді посилання додати до роботи. 2. Вивчити і орієнтуватись у їхньому розташуванні.
10.	Фізико-географічний комплексний профіль 1. Побудуйте комплексний фізико-географічний профіль за одним із варіантів за одним з материків. Профіль будується за картами географічного атласу. Спочатку
11.	Поняття про мінерали. Форми знаходження кристалів мінералів у природі Завдання: Використовуючи експозиційну колекцію геолого-географічного відділу, розглянути мінералогічну та петрографічну колекцію геолого-географічного відділу Природничого музею. *Ознайомитися із експозиційною колекцією геолого-географічного відділу.* *Детально розглянути, описати та навести приклади форм знаходження кристалів мінералів у природі.*
12.	Класифікація мінералів, їх фізичні властивості Завдання: Використовуючи експозиційну колекцію геолого-географічного відділу, ознайомитися із класифікацією мінералів. За допомогою відповідних приладів ознайомитися із фізичними властивостями мінералів. *Побудувати таблицю класифікації мінералів використовуючи навчальні посібники та літературу курсу.* *Скласти коротку доповідь (мінерал на вибір).* *Використовуючи навчальну колекцію геолого-географічного відділу навчитися визначати основні фізичні властивості мінералів.*

<table>
<tr><td>13.</td><td>Класи: самородні елементи, сульфіди, оксиди та гідроксиди, галогенні з`єднання.<br>Завдання: Використовуючи навчальну колекцію геолого-географічного відділу, ознайомитися із класами мінералів: самородні елементи, сульфіди, оксиди та гідроксиди, галогенні з`єднання.
Навчитися визначати клас самородні елементи, сульфіди, оксиди та гідроксиди, галогенні з`єднання за їх фізичними властивостями.</td></tr>
<tr><td>14.</td><td>Клас карбонатів, сульфатів і фосфатів
Завдання: Використовуючи навчальну колекцію геолого-географічного відділу, ознайомитися із класами мінералів: карбонати, сульфати і фосфати.
Навчитися визначати клас карбонатів, сульфатів і фосфатів за їх фізичними властивостями.</td></tr>
<tr><td>15.</td><td>Клас силікатів
Завдання: Використовуючи навчальну колекцію геолого-географічного відділу, ознайомитися із класом мінералів: силікати
Навчитися визначати клас силікати за їх фізичними властивостями</td></tr>
<tr><td>16.</td><td>Характеристика класу магматичних та метаморфічних гірських порід
Завдання: Використовуючи експозиційну та навчальну колекцію геолого-географічного відділу ознайомитися із магматичними та метаморфічними породами.
Навчитися вирізняти магматичні та метаморфічні породи за їх структурно-текстурними особливостями.
Побудувати таблицю
<table>
<tr><td>Назва породи</td><td>Колір</td><td>Структура</td><td>Текстура</td><td>Мінеральний склад</td><td>Відмінні ознаки</td><td>Використання</td></tr>
</table>
Скласти коротку доповідь (гірська порода на вибір)</td></tr>
<tr><td>17.</td><td>Характеристика осадових гірських порід.
Завдання: Використовуючи експозиційну та навчальну колекцію геолого-географічного відділу ознайомитися із осадовими породами.
Навчитися вирізняти осадові породи за величиною уламків.
Скласти коротку доповідь (гірська порода на вибір)</td></tr>
<tr><td>18.</td><td>Геологічне літочислення. Стратиграфічна шкала.
Завдання: Використовуючи навчальні посібники та літературу курсу, таблиці ознайомитися із геохронологічною та стратиграфічною шкалами.
Вивчити геохронологічну шкалу.</td></tr>
<tr><td>19.</td><td>Геологічна документація (карти, розрізи). Гірничий компас.
Завдання: Використовуючи відповідні матеріали розглянути геологічну документацію. розглянути гірничий компас та його застосування
Ознайомитися із геологічною документацією: державними стандартами умовних графічних зображень для геологічних та інженерно-геологічних карт, геологічними картами, схемами, розрізами, стратиграфічними колонками.
Навчитися вирізняти та використовувати умовні позначення для геологічних та інженерно-геологічних карт.
Навчитися користуватися гірничим компасом.</td></tr>
<tr><td>20.</td><td>Геологічні карти, їх види. Визначення тектонічних структур за геологічною картою та профілями.
Завдання: Ознайомитися із особливостями роботи з навчальними геологічними картами.
Побудувати геологічний розріз за допомого навчальної геологічної карти.</td></tr>
</table>

Завдання для самостійної роботи студентів

№	Назва теми	Завдання для самостійної роботи	К-сть год.
1	Розвиток наук про Землю в XXI столітті	*Знати та інтерпретувати досягнення Наук про Землю у 20-21 століттях* Усне опитування Обговорення у групі, групові презентації Контрольна робота	8
2	Математичні методи у науках про Землю	*Мати загальне уявлення про математичні методи та методи математичної статистики що застосовуються в науках про Землю* Усне опитування Контрольна робота	8
3.	Геоінформаційні системи та їх застосування у науках про Землю	*Знати основні ГІС що використовуються. Уміти користуватись на елементарному рівні однією з ГІС.* Усне опитування Контрольна робота	8
4.	Теорії походження Всесвіту і Сонячної системи	*Знати основні теорії походження Всесвіту та Сонячної системи, ознайомитись з останніми науковими досягненнями в цій галузі.* Усне опитування Контрольна робота, тест у Moodle	8
5.	Історія розвитку Землі упродовж геологічних періодів.	*1) Знати основні етапи догеологічного розвитку Землі та всі еони, ери і періоди геологічної історії. 2) Основні події геологічної історії та розвитку біосфери.* Усне опитування Контрольна робота, тест у Moodle	8
6.	Система загальної циркуляції поверхневих шарів вод Світового океану	*Знати основні поверхневі течії Світового океану* Усне опитування Контрольна робота	7
7.	Літосфера	*1) Знати вертикальну та горизонтальну структуру літосфери. 2) Найбільші літосферні плити та зони контактів між ними.* Усне опитування Контрольна робота, тест у Moodle	7
8.	Гідросфера. Кріосфера	*1) Поверхневі води суші. Гляціосфера. 2) Океаносфера. 3) Кріосфера* Усне опитування Контрольна робота, тест у Moodle	8
9.	Атмосфера	1) Знати вертикальну та горизонтальну структуру атмосфери. 2) Циркуляція атмосфери. 3) Повітряні маси та атмосферні фронти Усне опитування Контрольна робота, тест у Moodle	8

10.	Біосфера. Екологічні кризи минулого	*1) Визначення та межі біосфери. 2) Масові вимирання в історії біосфери. 3) Антропогенез.* Усне опитування Контрольна робота, тест у Moodle	10
11.	Баланс CO_2 в географічні оболонці	*1) Джерела CO_2 в атмосфері. Інші парникові гази. 2) Кругооберти вуглецю і кисню в ГО. 3) Антропогенний вплив на вміст CO_2 в атмосфері.* Усне опитування Контрольна робота, тест у Moodle	10
12.	Геологічні дослідження	Охарактеризуйте історію розвитку геологічних досліджень	6
13.	Речовинний склад Землі	Опишіть речовинний склад мантії та ядра	6
14.	Тектонічні структури	Проаналізувати структурно-геоморфологічні елементи світового океану	6
15.	Геологічна будова території	Визначте приуроченість мінерально-сировинних ресурсів до різних тектонічних структур	6
16.	Геотектонічні гіпотези	Проаналізуйте геотектонічні гіпотези походження структур земної кори	6
17.	Геодинамічні процеси	Визначте взаємозв’язок геодинамічних процесів	6
18.	Земля у Сонячній системі	Встановіть значення космічно-земних зв’язків для тектонічної активності Землі	6
19.	Магматизм	Охарактеризувати магматичні процеси на території України у кайнозої	6
20.	Вивітрювання	Охарактеризувати кори вивітрювання та їх зональність	6
21.	Ерозійні процеси	Проаналізувати характер розміщення постійних водотоків на території вашого регіону (області) та процесів пов’язаних із ними.	6
22.	Геологічна діяльність льодовиків	Охарактеризувати процеси утворення льодовиків, гіпотези прояву четвертинного зледеніння та його етапи	6
23.	Гідрогеологічні процеси	Проаналізуйте геологічні процеси на дні озер та боліт	6
24.	Фації відкладів	Проаналізувати генетичні типи континентальних відкладів свого регіону (області)	6
25.	Історія розвитку Землі	Вкажіть тектоно-магматичні епохи формування структур земної кори	6
26.	Історія розвитку Землі	Значення космічно-земних зв’язків для тектонічної активності Землі	6

Методи навчання

- словесні методи (лекція, співбесіда, консультація, дискусія, тощо);
- лабораторні заняття: робота з картами
- польові семінари
- наочні методи (презентації, ілюстрації, відеоматеріали, тощо);
- робота з літературою: навчально- методичною, науковою;
- електронне та інтерактивне онлайн-навчання (мультимедійні, дистанційні, ютуб канал кафедри)
- самостійна робота за програмою навчальної дисципліни
- реферативні та пошукові дослідження

Система контролю та оцінювання

Методи контролю

Поточний контроль: тестування, оцінювання лабораторних робіт та поточні відповіді під час їхнього виконання та захисту, індивідуальні проєкти, їх презентації та захист, самостійна робота.

Підсумковий контроль – іспит.

Форми контролю

Форми поточного контролю: усні й письмові відповіді на питання, письмові відповіді на поточний тестовий контроль; перевірка виконання завдань (здійснення аналізу та побудови графіків, карт, схем, картосхем, таблиць, побудова схем, розв'язування задач, визначення мінералів тощо), ходу самостійної роботи, контрольні й модульні письмові роботи.

Тестовий контроль здійснюється за допомогою набору стандартизованих завдань змішаного типу, які дають можливість перевірити засвоєння навчального матеріалу всіма студентами, виміряти обсяг і рівень конкретних знань, умінь і навичок.

Самостійна робота виконується у формі анотацій, презентацій та ілюстративних матеріалів (у електронній формі, на паперових носіях), що унаочнюють окремі питання курсу- контрольні роботи;

Форма підсумкового контролю: екзамен в усній формі із відповіддю на теоретичні питання та виконанням практичних завдань.

Критерії оцінювання поточного та підсумкового контролю

Оцінювання здійснюється за 100-бальною шкалою. Оцінюванню підлягають результати поточного, модульного та підсумкового контролю.

Поточний контроль здійснюється шляхом виконання лабораторних робіт (максимум 30 балів). На модульний контроль відводиться 30 балів. Роботи, які здаються невчасно без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку (75 % від можливої максимальної кількості балів за вид діяльності балів).

Підсумковий контроль (іспит) – 40 балів.

Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне оцінювання (аудиторна та самостійна робота)																Підсумковий тест (іспит)	Сума
Змістовий модуль 1					**Змістовий модуль 2**						**Змістовий модуль 3**						
Т 1	**Т 2**	**Т 3**	**Т 4**	**Т 5**	**Т 6**	**Т 7**	**Т 8**	**Т 9**	**Т 10**	**Т 11**	**Т 12**	**Т 13**	**Т 14**	**Т 15**	**Т 16**		
3	3	3	3	3	3	2	3	3	2	2	3	3	3	3	3		

Змістовий модуль 4								Змістовий модуль 5		40	100
Т 17	Т 18	Т 19	Т 20	Т 21	Т 22	Т 23	Т 24	Т 25	Т 26		
2	2	2	2	2	2	2	2	2	2		

Загальна кількість балів, яку студент може отримати у процесі вивчення дисципліни протягом семестру, становить 100 балів, з яких 60 балів студент набирає при поточних видах контролю і 40 балів – у процесі підсумкового виду контролю (іспиту).

ШКАЛА ОЦІНЮВАННЯ: НАЦІОНАЛЬНА ТА ЄКТС

100-бальна шкала	Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ЄКТС	
		Оцінка (бали)	Пояснення за розширеною шкалою
90-100	Відмінно	A	відмінно
80-89	Добре	B	дуже добре
		C	добре
70-79			
60-69	Задовільно	D	задовільно
50-59		E	достатньо
35-49	Незадовільно	FX	(незадовільно) з можливістю повторного складання
1-34		F	(незадовільно) з обов'язковим самостійним опрацюванням освітнього компонента до перескладання

Перелік питань для самоконтролю та підсумкового контролю навчальних досягнень студентів

1. Внесок античних учених у розвиток географічної науки (VIIст.дон.е.– Vст. н.е.).
2. Географічні відкриття Нового часу (XVIII-XIX ст.).
3. Дайте визначення термінів: біосфера, стратосфера, сапрофіти.
4. Дайте визначення термінів: адвекція, біота, соліфлюкція.
5. Дайте визначення термінів: акреція, проміле, степ.
6. Дайте визначення термінів: актуалізм, талассократони, ксерофіти.
7. Дайте визначення термінів: апвеллінг, бентос, педосфера.
8. Дайте визначення термінів: астеносфера, географічна система координат, гігрофіти.
9. Дайте визначення термінів: атмосферний тиск, материкова земна кора, моніторинг.
10. Дайте визначення термінів: географічна оболонка, сонцестояння, аерозолі.
11. Дайте визначення термінів: геосинкліналь, платформа, сапрофіти.
12. Дайте визначення термінів: гідросфера, геоїд, голоцен.

13. Дайте визначення термінів: гідрофіти, сонячний вітер, урочище.
14. Дайте визначення термінів: ГІС, фірн, ландшафт.
15. Дайте визначення термінів: земна кора, полярне коло, абісаль.
16. Дайте визначення термінів: катастрофізм, магнітопауза, висотна поясність.
17. Дайте визначення термінів: конвергенція, альбедо, теплова машина.
18. Дайте визначення термінів: контракційна гіпотеза, магнітне схилення, атмосферний фронт.
19. Дайте визначення термінів: криптозой, тропік, планктон.
20. Дайте визначення термінів: літосфера, тундра, нектон.
21. Дайте визначення термінів: мантія, парниковий ефект, абразія.
22. Дайте визначення термінів: мобілізм, екзарація, екватор.
23. Дайте визначення термінів: природні аквальні комплекси, магнітний полюс, геохронологічна шкала.
24. Дайте визначення термінів: природні територіальні комплекси, океанічна земна кора, пасат.
25. Дайте визначення термінів: рифт, біоценоз, літораль.
26. Дайте визначення термінів: савана, ізотропність, гіпергенез.
27. Дайте визначення термінів: складки, прецесія, циклон, антициклон.
28. Дайте визначення термінів: Сонячна система, сила Коріоліса, географічна зональність.
29. Дайте визначення термінів: сонячні плями, артезіанські води, ідеальний материк.
30. Дайте визначення термінів: спредінг, магнітосфера, екологія.
31. Дайте визначення термінів: субдукція, поверхня Мохоровічича, гетеротрофи.
32. Дайте визначення термінів: фазовий стан, рівнодення, денудація.
33. Дайте загальна характеристику будови гідросфери.
34. Дайте загальну характеристику будови атмосфери.
35. Дайте загальну характеристику та опишіть будову літосфери.
36. Дайте характеристику зони арктичних пустинь.
37. Дайте характеристику зони арктичних пустинь.
38. Дайте характеристику зони вологих тропічних лісів.
39. Дайте характеристику зони екваторіальних лісів (гілей).
40. Дайте характеристику зони лісостепу помірного поясу.
41. Дайте характеристику зони лісотундри.
42. Дайте характеристику зони океанічних лук.
43. Дайте характеристику зони пустинь помірних поясів.
44. Дайте характеристику зони степів.
45. Дайте характеристику зони субекваторіальних мусонних лісів.
46. Дайте характеристику зони субтропічних вічнозелених лісів і чагарників.
47. Дайте характеристику зони субтропічних мішаних лісів.
48. Дайте характеристику зони тайги.
49. Дайте характеристику зони тропічних пустинь.
50. Дайте характеристику зони тропічного рідколісся і саван.
51. Дайте характеристику зони тундри.
52. Дайте характеристику зони широколистяних лісів помірного поясу.
53. Дайте характеристику зони широколистяних лісів.
54. Дайте характеристику контактних поверхонь в географічній оболонці.
55. Дайте характеристику кріосфери землі.

56. Дайте характеристику основних закономірностей розвитку географічної оболонки.
57. Дайте характеристику основних типів підземних вод.
58. Дайте характеристику періодичних рухів у географічній оболонці.
59. Дайте характеристику розвитку біосфери та педосфери.
60. Дайте характеристику системи географічних наук.
61. Дайте характеристику циркуляції вод Світового океану.
62. Загальна циркуляція атмосфери. Типи атмосферної циркуляції.
63. Загальні характеристики та будова гідросфери.
64. Зародження сучасної географії на межі XIX та XX століть.
65. Наведіть короткі відомості про науки природничого (фізико-географічного) блоку.
66. Наведіть основні фактори та закономірності природної зональності.
67. Найголовніші географічні відкриття європейців протягом Середньовіччя та епохи Великих географічних відкриттів.
68. Опишіть біологічні кругооберти (цикли) та біогеохімічні цикли в географічній оболонці.
69. Опишіть вертикальну структуру географічної оболонки.
70. Опишіть взаємодію океану та атмосфери.
71. Опишіть взаємозв'язок біосфери з іншими геосферами, етапи її просторового розвитку і відповідний розвиток географічної оболонки.
72. Опишіть взаємопов'язаний розвиток літосфери, гідросфери та атмосфери у Фанерозої. Вплив життя на розвиток географічної оболонки.
73. Опишіть вплив космічної речовини на географічну оболонку Землі, електромагнітні, корпускулярні та інші впливи на Землю.
74. Опишіть геофізичні умови та фактори розвитку географічної оболонки.
75. Опишіть горизонтальну структуру географічної оболонки.
76. Опишіть горизонтальну структуру тропосфери.
77. Опишіть гравітаційне поле Землі, гравітаційні явища та процеси, гравітаційну взаємодію Землі з місяцем та Сонцем, групу припливних явищ та процесів.
78. Опишіть динаміку та трансформацію речовини географічної оболонки, їх основні види.
79. Опишіть до геологічний етап розвитку Землі. Основні уявлення про земну кору, атмосферу гідросферу на цьому етапі.
80. Опишіть докембрійський етап розвитку Землі: утворення фундаменту щитів найдавніших платформ, найдавніші геологічні породи, розвиток гідросфери, атмосфери та біосфери.
81. Опишіть загальну циркуляцію атмосфери та типи атмосферної циркуляції.
82. Опишіть кругооберти води на Землі.
83. Опишіть магнітне поле Землі, магнітосфера, магнітні явища та процеси.
84. Опишіть орбітальний рух та добове обертання Землі, їх географічні наслідки.
85. Опишіть основні риси структури Світового океану.
86. Опишіть перенос мінеральних речовин у географічній оболонці.
87. Опишіть положення Землі у Всесвіті та в межах Сонячної системи.
88. Опишіть речовину Землі та її геосфер.
89. Опишіть роль короткохвильової сонячної радіації в системі земля-атмосфера та перетвореної сонячної радіації в межах географічної оболонки.

90. Опишіть склад атмосфери.
91. Опишіть Сонячно-Земні зв'язки, загальні термодинамічні умови на Землі, енергетику поверхні Землі.
92. Опишіть сучасні уявлення про розміри та форму Землі.

93. Охарактеризуйте біогеохімічну диференціацію географічної оболонки.
94. Охарактеризуйте вертикальну будову атмосфери.
95. Охарактеризуйте вплив життя на геохімічні процеси, склад атмосфери та клімат.
96. Охарактеризуйте догеологічний етап розвитку Землі та основні уявлення про земну кору, атмосферу, гідросферу цього етапу.
97. Охарактеризуйте електромагнітне поле Землі, електричні властивості геосфер та електричні поля, явища та процеси пов'язані з ними.
98. Охарактеризуйте загальні риси розподілу атмосферного тиску на Землі.
99. Охарактеризуйте зонально-азональні ознаки Світового океану.
100. Охарактеризуйте ландшафтну сферу Землі та її будову.
101. Охарактеризуйте літосферні кругооберти Землі.
102. Охарактеризуйте межі географічної оболонки.
103. Охарактеризуйте найважливіші закономірності розвитку біосфери.
104. Охарактеризуйте найдавніші форми життя.
105. Охарактеризуйте основні групи методів фізико-географічних досліджень.
106. Охарактеризуйте основні кліматичні пояси суші.
107. Охарактеризуйте основні риси атмосферної циркуляції.
108. Охарактеризуйте основні риси динаміки географічної оболонки.
109. Охарактеризуйте періодизація розвитку Землі.
110. Охарактеризуйте поверхневі води суші.
111. Охарактеризуйте процеси, пов'язані з корою вивітрювання.
112. Охарактеризуйте розвиток географічної оболонки у антропогені.
113. Охарактеризуйте симетрію та диссиметрію будови географічної оболонки.
114. Охарактеризуйте тепловий баланс поверхні Землі, перенос і розподіл тепла в межах географічної оболонки, теплові машини в гідро-атмосфері.
115. Сформулюйте визначення парникового ефекту та проблеми, пов'язані з ним.
116. Сформулюйте об'єкт, предмет, методи дослідження та завдання геології.
117. Опишіть діагенез морських відкладів
118. Сформулюйте поняття мінерали, загальні відомості
119. Сформулюйте поняття спредінг та субдукція.
120. Перелічіть форми інтрузивних тіл та класифікуйте їх
121. Вкажіть зв'язок геології з іншими науками
122. Опишіть платформи, їх будову, розвиток та тектонічний режим
123. Сформулюйте визначення поняття фації відкладів
124. Перелічіть методи дослідження внутрішньої будови Землі
125. Опишіть землетруси, як прояв сучасних тектонічних процесів.
126. Вкажіть фізичні властивості мінералів
127. Поясніть основні положення теорії тектоніки літосферних плит
128. Класифікуйте гірські породи за генезисом
129. Опишіть пласт як елементарну форму залягання осадових гірських порід: визначення, елементи та умови формування

130. Узагальніть сучасні уявлення про внутрішню будову Землі. Порівняйте геофізичні методи її вивчення
131. Поясніть поняття диз'юнктивні (розривні) дислокації та їх типи
132. Опишіть клас магматичних гірських порід
133. Сформулюйте зміст геотектонічних гіпотез про механізм руху та деформацій земної кори.
134. Сформулюйте визначення поняття ефузивний магматизм (вулканізм).
135. Опишіть геологічну діяльність поверхневих вод.
136. Перерахуйте методи вивчення землетрусів та їх прогнозування
137. Назвіть та опишіть основні структурні елементи земної кори
138. Опишіть клас осадових гірських порід
139. Вкажіть типи взаємодії літосферних плит
140. Визначте поняття складка, її елементи та класифікація складок.
141. Класифікуйте уламкові осадові гірські породи
142. Вкажіть основні етапи розвитку структур земної кори.
143. Поясніть поняття зони ВЗБ (сейсмофокальні зони Заварицького-Бенофа)
144. Поясніть що таке геологічне літочислення та геохронологічна шкала
145. Перелічіть та охарактеризуйте генетичні типи морських відкладів
146. Поясніть поняття плікативні (нерозривні) дислокації гірських порід
147. Вкажіть тектонічні структури океанів
148. Опишіть характерні форми знаходження кристалів мінералів у природі
149. Вкажіть взаємозв'язок геодинамічних процесів
150. Перелічіть та опишіть основні типи метаморфізму
151. Опишіть мезозойський етап розвитку земної кори
152. Вкажіть види тектонічних рухів земної кори та їх наслідки
153. Поясніть визначення поняття відносна та абсолютна геохронологія
154. Проаналізуйте ендогенні процеси
155. Проаналізуйте екзогенні процеси
156. Опишіть палеозойський етап розвитку земної кори
157. Поясніть поняття антиклінальні та синклінальні складки, їх елементи
158. Вкажіть географічне розповсюдження діючих та згаслих вулканів
159. Опишіть типи земної кори.
160. Опишіть геологічну діяльності льодовиків
161. Проаналізуйте геохронологічну шкалу
162. Опишіть докембрійський етап розвитку структур земної кори
163. Вкажіть речовинний склад Землі та земної кори
164. Опишіть клас метаморфічних гірських порід.
165. Поясніть поняття диз'юнктивні дислокації та їх класифікація
166. Опишіть акумулятивну роботу річок. Фації алювію
167. Проаналізуйте джерела енергії геологічних процесів.
168. Сформулюйте визначення поняття інтрузивний магматизм (плутонізм), інтрузії та їх типи
169. Перерахуйте та опишіть фізичні властивості мінералів
170. Вкажіть провідну роль ендогенних процесів у рельєфоутворенні
171. Сформулюйте поняття магматизм та його види
172. Порівняйте давні та молоді платформи, їх географічне розповсюдження.
173. Опишіть кайнозойський етап розвитку земної кори
174. Наведіть приклади та поясніть поствулканічні явища

175. Сформулюйте зміст геологічних розрізів та стратиграфічних колонок.
176. Відтворіть внутрішню будову Землі.
177. Опишіть тектонічну будову території (за тектонічною картою на вибір).
178. Вкажіть континентальні фації відкладів та порівняйте їх
179. Сформулюйте поняття вивітрювання та його види.
180. Вказати регіони розповсюдження епейрогенічних та орогенічних рухів
181. Вкажіть основні тектонічні структурні елементи платформ
182. Класифікуйте складки за морфологією
183. Розкрийте поняття геохронологічна шкала, її зміст та основні підрозділи.
184. Назвіть та опишіть види геологічної діяльності вітру.
185. Порівняйте стійкі та рухомі ділянки земної кори, їх географічне розповсюдження
186. Визначити елементи пласту та залягання пластів гірських порід.
187. Опишіть геофізичні параметри Землі (швидкість проходження сейсмічних хвиль, температура, тиск, густина).
188. Поясніть поняття згідні та незгідні інтрузії.
189. Поясніть поняття карст і карстові процеси.
190. Класифікуйте мінерали за хімічним складом.
191. Проаналізуйте зв'язок рельєфу з геологічними структурами.
192. Проаналізуйте класифікацію магматичних порід за вмістом кремнезему.
193. Опишіть епіцентр, гіпоцентр та вогнище землетрусу.
194. Вказати на особливості гірничого компасу та його застосування.
195. Проаналізуйте фундамент та чохол платформи
196. Назвіть методи визначення фізичних властивостей мінералів
197. Назвіть приклади та опишіть хемогенні та органогенні осадові гірські породи.
198. Охарактеризувати головні породоутворюючі мінерали (клас на вибір)
199. Поясніть процеси, що спричиняють хімічне вивітрювання
200. Визначте наслідки вертикальних тектонічних рухів на земній поверхні

Зарахування результатів неформальної освіти

У межах курсу «Загальне землезнавство» студенти можуть отримати визнання окремих навчальних елементів або додаткові бали за досягнення у сфері неформальної освіти, що відповідає
«Порядку визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної та/або інформальної освіти у Чернівецькому національному університеті імені Юрія Федьковича» (протокол №16 від 25.11.2024 р.; детальніше за покликанням https://www.chnu.edu.ua/media/4g5fzssb/poriadok-vyznannia-rezultativ-navchannia-zdobutykh-shliakhom-neformalnoi-ta-abo-informalnoi-osvity.pdf),
До таких результатів можуть належати:

· участь у фахових тренінгах, семінарах, вебінарах (зокрема на платформах Coursera чи аналогічних освітніх ресурсах); участь у Літніх школах;

· проходження стажування за спеціальністю, що підтверджується відповідними документами та свідчить про сформованість компетентностей, визначених дисципліною.

Отримані результати можуть бути зараховані в межах окремих тем лекцій, лабораторних чи самостійних робіт у вигляді балів, передбачених робочою програмою за відповідний навчальний елемент.

Рекомендована література

Основна

1. Багров М. В., Боков В. О., Черваньов І. Г. Землезнавство. Київ: Либідь, 2000. 464 с.
2. Загальне землезнавство. Книга 1: навчальний посібник / авт.-уклад. О. Д. Лаврик. Умань : ПП Жовтий О. О., 2014. 112 с.
3. Іванік О.М., Мєнасова А.Ш., Крочак М.Д. Загальна геологія. Навчальний посібник. - Київ.-2020.–205с. ***URL:*** http://www.geol.univ.kiev.ua/lib/General_geology_Ivanik_Menasova_Krochak.pdf
4. Кирилюк С.М. Земля і землетруси : навчально-методичний посібник. Чернівці : Чернівецький нац. ун-т ім. Юрія Федьковича, 2023. 408 с. ***URL:*** http://terra.chnu.edu.ua/zemlya-i-zemletrusy/
5. Ковальчук М. С. Геологія і геоморфологія (геологічні процеси): навч. посібник / М. С. Ковальчук. – К. : НАУ, 2018. – 148 с. ***URL :*** https://www.researchgate.net/profile/M-Kovalchuk-2/publication/329044475_Geologia_i_geomorfologia_geologicni_procesi_Geology_and_geomorphology_geological_processes/links/5bf312a992851c6b27cad8fa/Geologia-i-geomorfologia-geologicni-procesi-Geology-and-geomorphology-geological-processes.pdf
6. Медина В.С. Основи загального землезнавства. К.: Вища шк., 1974. 230 с.
7. Огар В.В. Регіональна геологія : підручник К., 2023. 303 с. http://www.geol.univ.kiev.ua/lib/Regional_Geology_2023.pdf
8. Олійник Я. Б., Федорищак Р. П., Шищенко П. Г. Загальне землезнавство: навч. посіб. Київ: Знання-Прес, 2008. 342 с.
9. Основи фізичної географії. Методичні рекомендації з вивчення курсу (для студентів-заочної форми навчання) (Укладач Б.Т. Рідуш). Чернівці: ЧНУ ім.Ю.Федьковича, 2003. 51
10. Свинко Й.М., Сивий М.Я. Геологія: Підручник. – К.: Либідь, 2003. – 480 с. ***URL:*** https://geography.lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2015/11/2003_Svynko_Syvyj_Geology.pdf
11. Чернега П.І., Годзінська І.Л. Загальна геологія: практичний курс : навч. посіб. Чернівці : Чернівецький нац. ун-т ім. Юрія Федьковича, 2022. 140 с. ***URL:*** https://archer.chnu.edu.ua/handle/123456789/8966?show=full
12. Янко В.В., Кравчук Г.О. Загальна геологія. Навчальнометодичний посібник для бакалаврів спеціальності 103 «Науки про Землю» / Янко В.В., Кравчук Г.О. - Одеса: ОНУ, 2023. - 129 с. **URL:** https://onu.edu.ua/pub/bank/userfiles/files/ggf/disciplins/diplom-rabota/MR_bak103_Zagalna_geologia_2023.pdf

Додаткова (допоміжна)

1. ДСТУ Б А.2.4-13:2009 Система проектної документації для будівництва. Умовні графічні позначення в документації з інженерно - геологічних вишукувань. https://ksv.do.am/GOST/DSTY_ALL/DSTY4/dsty_b_a.2.4-13-2009.pdf
2. Кирилюк, С.М. (2020). Природа Венери : навчальний посібник. Чернівці, Чернівецький національний університет, Рута, 2020. 160 с.
3. Кирилюк, С.М. Природа Марса: навчальний посібник. Чернівці, Чернівецький національний університет, Рута, 2018. 96 с.
4. Кирилюк, С.М., Кирилюк, О.В. Природа Меркурія : монографія. Чернівці,

Чернівецький національний університет, Рута, 2019. 344 с.
5. Кирилюк, С.М., Кирилюк, О.В., Гречак, Ю., Сікорська, В. (2017). Географічні аспекти вивчення природи Венери. Науковий вісник Чернівецького університету, Географія, 785. С. 14-21.
6. Ляхов Ю.В. Геологія корисних копалин (ч. 1. Рудогенез): навчальний підручник – Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2011. – 245 с.
7. Михайлов В.А. Базові терміни і поняття геотектоніки : навч. посіб. К. : ВПЦ «Київський університет», 2018. 335с.
8. http://www.geol.univ.kiev.ua/lib/Basic_terms_2018.pdfBrannen P. The Ends of the World: Supervolcanoes, Lethal Oceans, and the Search for Past Apocalypses. Ecco. 2017. 256 p.
9. Bryson B. A Short History of Nearly Everything. BroadwayBooks, 2004. 544 p.
10. Hazen R. M. The Story of Earth: TheFirst 4.5 Billion Years, from Stardust to Living Planet. Vikingpress, 2012. 320 p.
11. Kolbert E. The Sixth Extinction: An Unnatural History. Henry Holtand Co, 2014. 336 p.

Інформаційні ресурси

1. ArcGISOnline.URL:https://www.arcgis.com/index.html
2. Ютуб-канал кафедри фізичної географії, геоморфології та палеогеографії «Цілком природно».URL:https://www.youtube.com/channel/UCx0L2CppDY9hBhvlZD4W_tQ
3. EarthData. URL: https://urs.earthdata.nasa.gov/
4. Earth Explorer. URL: https://earthexplorer.usgs.gov/
5. Геологічна карта України. ***URL:*** https://geomap.land.kiev.ua/geology.html
6. 2. IMA — Commission on New Minerals, Nomenclature and Classification (CNMNC). ***URL:*** https://mineralogy-ima.org/CNMNC_Strategy.htm
7. 3. International Commission on Stratigraphy. ***URL:*** http:// stratigraphy.org/chart
8. 4. IMA — Mineralogical Society of America. ***URL:*** http://www.minsocam.org/

Власні публікації викладача з тематики курсу

1. Рідуш Б., Шавранський В. Неотектонічні рухи в долині р. Прут: записи у карсті та відкладах річкових терас. Проблеми геоморфології і палеогеографії.Українських Карпат і прилеглих територій. 2024. Вип. 2 (17), 160–172. DOI 10.30970/gpc.2024.2.4564
2. Ridush B., Kostiuk U. Lithologic-stratigraphic control of the karst breakdown mechanism in Miocene gypsum of the northern Carpathian Foredeep // 85th EAGE Annual Conference & Exhibition, 2024, Oslo, Norway (09-14 June 2024), Workshop 12: Shallow subsurface cavities: identification and characterization with geological and geophysical methods. P. 1-5. DOI: https://doi.org/10.3997/2214-4609.2024101820
3. Ridush B. Non-karstic speleogenesis in sandstone rocks of Ukrainian Carpathians // Problems of Geomorphology -and Paleogeography of the Ukrainian Carpathians and Adjacent Areas. 2023. 01(15) : 247-256. DOI 10.30970/gpc.2023.1.3958. https://archer.chnu.edu.ua/handle/123456789/7524
4. Decaulne A., Răchită I.-G., Kholiavchuk D., Pop O., Holobâcă I.H., Ridush O., Ridush B., Horváth Cs., 2023, Patterns of snow avalanche activity during the last century in Chornohora Range (Eastern Carpathians, Ukraine): Tree-ring reconstruction coupled with synoptic conditions analysis, CATENA, Volume 233 : 1-15, 107523. https://doi.org/10.1016/j.catena.2023.107523
5. Marciszak A., Ivanoff D., Semenov Y., Talamo S., Ridush B., Stupak A.,

Yanish Y., Kovalchuk O. The Quaternary lions of Ukraine and a trend of decreasing size in Panthera spelaea. Journal of Mammalian Evolution, 2023, 30(1), pp. 109-135. https://doi.org/10.1007/s10914-022-09635-3.
6. Stefaniak K., Kovalchuk O., Ratajczak-Skrzatek U., Kropczyk A., Mackiewicz P., Kłys G., Krajcarz M., Krajcarz M.T., Nadachowski A., Lipecki G., Karbowski K., Ridush B., Sabol M., Płonka T., 2023. Chronology and distribution of Central and Eastern European Pleistocene rhinoceroses (Perissodactyla, Rhinocerotidae) – A review. Quaternary International, 674-675 : 87-108. https://doi.org/10.1016/j.quaint.2023.02.004
7. Ridush B. The Quaternary vertebrate fauna of cave deposits of the Podillia-Bukovynian Karst-Speleological Area (Western Ukraine). Stratigraphy & Timescales (Ed. M. Montenari). V.7, 2022, Pp. 157-219. https://doi.org/10.1016/bs.sats.2022.10.002
8. Ridush B., Stefaniak K., Ratajczak-Skrzatek U., Kovalchuk O., Kotowski A., Marciszak A., Polishko
O. 2021. Quaternary megafauna from the Dnieper alluvium near Kaniv (central Ukraine): Implications for biostratigraphy. Quaternary International, 605-606, pp. 241–253. https://doi.org/10.1016/j.quaint.2020.11.010
9. Поп'юк Я., Рідуш Б. Будова нижніх терас долини р. Дністер (на прикладі ділянки Василів-Дорошівці). Науковий вісник Чернівецького університету: збірник наукових праць. 2020. Вип. 824: Географія. – С. 75-86. Popiuk Y., Ridush B. The structure of the lower terraces of the Dniester River valley (on the example of the Vasyliv-Doroshivtsi section). Scientific Herald of Chernivtsi University: collection of scientific papers. Chernivtsi : Chernivtsi National University, 2020. – Is. 824: Geography. P. 60-68 (in Ukrainian with English summary). https://doi.org/10.31861/geo.2020.824.64-72
10. Westbury, M.V., Hartmann, S., Barlow, A., Preick, M., Ridush, B., Nagel, D., Rathgeber, T., Ziegler, R., Baryshnikov, G., Sheng, G., Ludwig, A., Wiesel, I., Dalen, L., Bibi, F., Werdelin, L., Heller, R., Hofreiter, M., 2020. Hyena palaeogenomes reveal a complex evolutionary history of cross-continental gene flow between spotted and cave hyena. Science Advances. v. 6, eaay0456 (2020) doi 10.1126/sciadv.aay0456
11. Gerasimenko, N., Ridush, B., Avdeyenko, Y., 2020. Late Pleistocene and Holocene environmental changes recorded in deposits of the Bukovynka Cave (the East-Carpathian foreland, Ukraine). Quaternary International, V. 504, pp. 96-107. https://doi.org/10.1016/j.quaint.2018.03.028
12. Рідуш Б.Т., Марчук Л. В. Розвиток долини Дністра в межах Товтрової зони у пліоцені та
ранньому плейстоцені. Науковий вісник Чернівецького університету. Географія. Чернівці: Чернівецький нац. ун-т, 2018. Вип. 803. С. 96-102.
13. Gębica P., Jacyszyn A., Krąpiec M., Budek A., Czumak N., Starkel L., Andrejczuk W., Ridush B., 2016. Stratigraphy of alluvia and phases of the Holocene floods in the valleys of the Eastern Carpathians foreland. Quaternary International, Vol.415, pp.55:66. https://doi.org/10.1016/j.quaint.2015.11.088
14. Рідуш Б., Николин О. Датування нижніх терас Верхнього Пруту за викопними хоботними
(PROBOSCIDEA) // Науковий вісник Чернівецького університету. – Чернівці: Чернівецький ун-т, 2014. – Вип. 696: Географія. – С. 36-39.
15. Kalush I., Ridush B. Holocene seismodislocations of Kelmentsy part of the Dniester area, Ukraine // Georeview 02/2013; 22(1):1-7. DOI:10.4316/GEOREVIEW.2013.22.1.6.
16. Ridush B., Stefaniak, K., Socha, P., Proskurnyak, Yu., Marciszak, A., Vremir, M., Nadachowski, A. Emine-Bair-Khosar Cave in the Crimea, a huge bone accumulation of Late Pleistocene fauna. Quaternary International. 2013. Vol. 284. Pp. 151-160. https://doi.org/*10.1016/j.quaint.2012.03.050*
17. Годзінська, І.Л. (2026). Лазурит. Генезис та огляд найбільших родовищ.

Науковий вісник Чернівецького університету : Географія, 857, 55-63.
18. Годзінська, І.Л. (2024). Мінерали-пігменти в колекціях Природничого музею ЧНУ ім. Ю. Федьковича. Науковий вісник Чернівецького університету : Географія, 849, 164-174.
19. Годзінська, І.Л., Чернега, П.І. (2022). Практичне значення мінералогічних та петрографічних колекцій геолого-географічного відділу Природничого музею ЧНУ ім. Ю. Федьковича. Науковий вісник Чернівецького університету : Географія, 839, 50-57.
20. Годзінська Ірина, Ткебучава Ірина. Роль фондових колекцій Природничого музею в навчальній та науково дослідній роботі Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича / Музейна педагогіка в науковій освіті : збірник тез доповідей учасників Міжнародної науково-практичної конференції, м. Київ, 25 листопада 2021 р. / за наук. ред. С. О. Довгого. – Київ : Національний центр «Мала академія наук України», 2021.– Ч. 2. – 332 с.
21. Годзінська, І., Ткебучава, І. (2021). Унікальні колекції Природничого музею Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича. Екологічний вісник, 4(128), 16-20.
22. Hodzinska, I., Hutsul, T. & Kazimir, I. (2023).Identifying the impact of generalization on maps of erosion dissection at different scales. Reports on Geodesy and Geoinformatics, 115(1), 1-8.
23. Hodzinska, I., Kyryliuk, S. (2026). Geological student practice of future geography teachers as a manifestation of geotourism (using the example of the Stramberg limestone outcrop). Journal of Geology, Geography and Geoecology, 35(3). (WoS)

Політика академічної доброчесності

Дотримання політики щодо академічної доброчесності учасниками освітнього процесу при вивченні освітнього компонента регламентовано чинними документами ЧНУ:

- *«Етичний кодекс Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича»* https://www.chnu.edu.ua/universytet/normatyvnidokumenty/etychnyi-kodeks-chernivetskoho-natsionalnoho-universytetuimeni-yuriia-fedkovycha/
- *«Положенням про виявлення та запобігання академічного плагіату у Чернівецькому національному університеті імені Юрія Федьковича»* https://www.chnu.edu.ua/universytet/normatyvni-dokumenty/polozhenniapro-vyiavlennia-ta-zapobihannia-akademichnomu-plahiatu-u-chernivetskomunatsionalnomu-universyteti-imeni-yuriia-fedkovycha/
- *«Політика використання штучного інтелекту в Чернівецькому національному університету імені Юрія Федьковича»* https://www.chnu.edu.ua/universytet/normatyvni-dokumenty/politykavykorystannia-shtuchnoho-intelektu-v-chernivetskomu-natsionalnomuuniversyteti-imeni-yuriia-fedkovycha/

Використання здобувачами освіти інструментів штучного інтелекту (ШІ) під час виконання навчальних завдань:

 допускається за умови дотримання принципів академічної доброчесності (здобувач освіти несе відповідальність за зміст, достовірність і результати поданої роботи, а у разі використання ШІ зобов’язаний зазначити факт і спосіб його застосування);

 не допускається використання ШІ як заміни самостійного виконання завдань або з метою порушення вимог академічної доброчесності;
 додаткові обмеження чи вимоги щодо використання ШІ можуть визначатися викладачем в освітньому процесі для конкретних видів навчальної діяльності відповідно до особливостей дисципліни.